

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnan takaushakemus

Kaupunginhallitus 16.05.2022 § 175
203/02.05.06.00/2022

Valmistelija

Hallintojohtaja

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunta hakee kaupungin omavelkaista takausta 170.000 euron lainalle:

"Itä-Suomen aluehallintovirasto on hyväksynyt hakemuksen 19.2.2019 erityisestä tarkastuksesta Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnassa. Aluehallintovirasto on määrännyt Joensuun Tilintarkastus Oy:n suostumuksensa mukaisesti suorittamaan erityisen tarkastuksen Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnan hallinnosta ja kirjanpidosta osuuskunnan koko toimikaudelta vuodesta 2007 lähtien.

Vesiosuuskunnan hallitus on teetättänyt osuuskuntalain 7 luvun 15 §:n mukaisen erityisen tarkastuksen osuuskunnan hallinnosta vuodesta 2007 lähtien. Osuuskunnan hallitus vastaa siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Erityistilintarkastuksessa esille tulleiden asioiden myötä jouduttiin pitämään ylimääräinen osuuskuntakokous 11.12.2019.

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnan ylimääräisessä osuuskuntakokouksessa 11.12.2019 ei ollut muuta vaihtoehtoa, kuin oikeusprosessiin lähteminen. Edellisten toimijoiden jälkeen oli niin paljon epäselvyyksiä ja saatavien yhteissumma oli yli 100.000 €.

Tarvittavat kanteet ja tutkintapyynnöt esitettiin vuosien 2019 – 2020 aikana.

Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden tuomiossa 18.3.2022 kaksi nostetuista kanteista hylättiin ja kaksi jätettiin tutkimatta.

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunta joutuu maksamaan oikeudenkäyntikuluja 170.000 €, johon lainaa tarvitaan.

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunta on ottanut lainaa 18.6.2009 silloiselta Pielisen osuuspankilta 1 500 000,00 €. Laina on järjestelty uudelleen 1.7.2016 lainan pääoman ollessa silloin 928.332,74 €, jonka jälkeen 2017 vuoden alusta on perustettu lainanhoitorahasto lainan takaisinmaksun turvaamiseksi. Lainaohjelman mukainen viimeinen takaisinmaksupäivä on 30.6.2029.

Nykyisen hallituksen myötä, lainaa on saatu lyhennettyä 263.790,58 € enemmän kuin takaisinmaksuohjelmassa oli laskettu. Nyt laina pääoman ollessa 324.933,60 €, tämän mukaisesti lainan lyhennys päättyisi 2024. Lainan takausaika on vuoteen 2029, olemme maksaneet lainaa sovittua maksusuunnitelmaa nopeammin, joten takausaikaa on jäljellä vielä 2024 – 2029 viisi vuotta.

Pohjois-Karjalan osuuspankin lainan myöntämisen ehtona on lainantakaus.

Oikeudenkäyntikulut erääntyvät maksuun niin nopealla aikataululla, ettei jäsenistöltä voida kerätä maksuja. Jos emme saa 100 % takausta

lisälainallemme, vaihtoehtona on Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnan maksukyvyttömyys”

Pohjois-Karjalan osuuspankin antamassa lainatarjouksessa lainan määrä on 185.000 euroa, laina-aika 5 vuotta ja korko 12 kk Euribor lisättynä 4,5 prosenttiyksikö marginaalilla. Pankilla on oikeus tarkistaa luoton marginaalia kolmen vuoden kuluttua. Toimitusmaksu on 2.000 euroa.

Takauksen myöntämisen edellytykset Kuntalain mukaan

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Vesiosuuskuntien ei katsota toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla, vaan niillä on ns. luonnollinen monopoli toiminta-alueellaan. Koska osuuskuntaa ei katsota markkinoilla toimivaksi yhteisöksi, Kuntalain 129 § ei niiltä osin estä takauksen myöntämistä.

Takauksen riskin arvioinnissa tulee huomioida riski takauksen realisoitumisesta. Vesiosuuskunnan taseen mukaan se on tehnyt vuosittain tappiota, ja sen osuuspääoma on negatiivinen. Osuuskunnan vuoden 2021 tilikauden tappio on noin 45.000 euroa. Osuuskunta pystyy liikevaihdollaan lähes kattamaan tilikauden kustannukset, mutta ei poistoja. Osuuskunta ei siis ole pystynyt varautumaan mahdollisiin investointeihin verkoston ylläpidossa. Kun riskiä arvioidaan kaupungin kannalta, on todettava, että 170.000 euron suuruinen riski ei toteutuessaan vaaranna kaupungin kykyä vastata sille säädetyistä tehtävistä.

Mikäli kaupunki myöntäisi takauksen, sen tulisi vaatia riittävät vastavakuudet. Käytännössä tämä tarkoittaisi kiinnityksiä osuuskunnan verkostoon, koska osuuskunnalla ei ole muuta omaisuutta. Kiinnityksen todellinen arvo olisi epäselvä. Kaupungin tulee myös periä antamastaan takauksesta takausprovisio. Vesiosuuskuntien lainojen takauksissa on käytetty 0,4 prosentin takausprovisiota. Provisio on kuitenkin määrättävä tapauskohtaisesti.

Takauspyynnön arviointi

Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunta on toimittanut takaushakemuksen liitteenä kaupungille osuuskunnan tuloslaskelman ja taseen vuodelta 2021. Pyyntöä osuuskunta on toimittanut lisäksi pankin lainatarjouksen, lisäselvityksen takaushakemukseen ja selvityksen lainan takaisinmaksusuunnitelmasta, Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen erityistilintarkastushakemukseen 19.2.2019 ja Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden tuomion 18.3.2022.

Osuuskunta toteaa takaushakemuksessaan, että ”Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnan ylimääräisessä osuuskuntakokouksessa 11.12.2019 ei ollut muuta vaihtoehtoa, kuin oikeusprosessiin lähteminen.” Osuuskuntakokouksen antama valtuutus oikeusprosessiin lähtemisestä

perustui yksipuoliseen ja valikoituneeseen aineistoon erityistilintarkastuksessa ja osuuskunnan kokouksessa. Tämä käy selville käräjäoikeuden ratkaisusta ja sen perusteluista. Kanteet nostanut osuuskunnan hallitus tai sen jäsenet eivät myöskään ole tehneet riskiarviota ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Tästä johtuen osuuskunnan hallitus ei ole mitenkään varautunut siihen vaihtoehtoon, että kanteet eivät menesty käräjäoikeudessa. Osuuskunta on prosessin seurauksena paitsi jäänyt ilman toivomiaan korvauksia, myös määrätty maksamaan vastapuolten oikeudenkäyntikulut. Osuuskunnalle maksettavaksi lankeavat vastapuolten oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut ovat yhteensä noin 140.000 euroa. Lisäksi osuuskunta maksaa omat asianajokulunsa, joita he ovat sanoneet kertyneen noin 30.000 euroa.

Lieksan kaupunki on vuonna 2009 myöntänyt Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunnalle vesihuollon rakentamista varten omavelkaisen takauksen 1,5 miljoonan euron lainaan. Jamalin-Murtorannan vesiosuuskunta perusti kaupungin esityksestä vuonna 2017 lainanhoitorahaston, johon osuuskunta on kerännyt osakkailta rahaa lainanlyhennyksiin. Sen jälkeen osuuskunta onkin saanut lainaa lyhennettyä jopa takaisinmaksusuunnitelmaa nopeammin, ja vuoden 2016 lopussa ollut noin 930.000 euron lainamäärä oli laskenut vuoden 2021 loppuun mennessä 600.000 eurolla. Samoilla lainarahaston kartuttamiseen kerätyillä summilla osuuskunta olisi saanut lainansa maksettua vuoden 2025 loppuun mennessä.

Nyt vesiosuuskunta hakee takausta 170.000 euron uuteen lainaan. Osuuskunnalla ei ole tarkoitus lisätä lainanhoitorahastomaksun summaa, vaan pidentää alkuperäisen lainan takaisinmaksuaikaa niin, että molemmat lainat saadaan hoidettua. Samalla lainojen kokonaiskorkokustannus kuitenkin kasvaa.

Uuden lainan tarkoitus ei ole rahoittaa osuuskunnan ydintoimintaan liittyviä kustannuksia, kuten vesijohtoverkoston, pumppaamojen tai muiden laitteiden hankintaa tai korjauksia. Lainaa tarvitaan puutteellisen harkinnan ja puuttuvan riskiarvion seurauksena käynnistetyn käräjäoikeusprosessin lopputuloksena syntyneiden velvoitteiden hoitamiseen. Kaupungin näkökulmasta tällaisten kustannusten rahoitusjärjestelyihin osallistuminen on ongelmallista.

Vaihtoehtona lainajärjestelylle osuuskunta voisi kerätä tarvittavan rahamäärän ylimääräisenä maksuna osakkailtaan, jolloin oikeudenkäyntikulut voitaisiin maksaa kertamaksuna, eikä näiden kulujen lisäksi maksettavaksi tulisi lainasta aiheutuvia korko- ja takausprovisiokuluja sekä toimitusmaksua. Viiden vuoden laina-ajalla osakkaiden maksettavaksi tulee lainajärjestelyistä johtuen 170.000 euron lisäksi näitä kuluja vähintään 27.000 euroa, riippuen viitekoron kehityksestä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Päätösesitys kokouksessa.

Keskustelun jälkeen kaupunginjohtaja teki asiassa päätösehdotuksen.

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää jättää asian pöydälle.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti jättää asian pöydälle.

Merkittiin, että Maija Riikonen ilmoitti olevansa esteellinen, koska päätöksestä voi olla hänelle osuuskunnan jäsenenä henkilökohtaista hyötyä tai vahinkoa, ja poistui kokoushuoneesta asian käsittelyn ajaksi.

Lisätietoja

Hallintojohtaja Johanna Tähkiö, p. 040 1044 020,
sähköposti johanna.tahkio(at)lieksa.fi